

Модуль 1. Вирішення міжнародних спорів шляхом їх розгляду у міжнародних судових та арбітражних органах універсального рівня

1. Загальна характеристика міжнародного правосуддя. Історія виникнення і формування міжнародного правосуддя (судочинства). Зміст зобов'язання мирного вирішення міжнародних спорів. Загальна характеристика правових засобів вирішення спорів. Поняття й особливості міжнародного правосуддя. Відмінності міжнародного правосуддя від національного судочинства. Постійна палата міжнародного правосуддя. Основні сучасні міжнародні судові (арбітражні) органи. Джерела міжнародного правосуддя.

2. Міжнародний Суд ООН. Статут Міжнародного Суду ООН. Склад Міжнародного Суду ООН. Особливості юрисдикції Міжнародного Суду ООН. Судочинство у Міжнародному Суді ООН. Рішення Міжнародного Суду ООН. Консультативні повноваження Міжнародного Суду ООН.

Справа про розмежування морських територіальних просторів у Чорному морі (Румунія проти України), рішення від 3 лютого 2009 р.

3. Міжнародний кримінальний суд. Римський Статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. Міжнародний кримінальний суд: застосовне право, юрисдикція, судоустрій, процедура провадження.

Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду від 11 липня 2001 р. № 3-в/2001 (Справа № 1-35/2001).

Міжнародні кримінальні судові органи ad hoc. Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії: застосовне право, юрисдикція, судоустрій, процедура провадження. Міжнародний кримінальний трибунал по Руанді: застосовне право, юрисдикція, судоустрій, процедура провадження.

4. Вирішення спорів у міжнародних арбітражних органах. Історія становлення і розвитку міжнародного арбітражного судочинства. Звернення

до арбітражу. Арбітражні угоди. Арбітражні органи (особливості формування, структура, повноваження). Арбітражний процес. Арбітражні рішення.

Арбітражний регламент Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) від 15 червня 1976 р. (United Nations Commission on International Trade Law / UNCITRAL).

Постійна палата третейського суду (Permanent Court of Arbitration / PCA).

Орган з вирішення спорів Світової організації торгівлі (Dispute Settlement Body / DSB).

Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (International Centre for Settlement of Investment Disputes / ICSID).

Міжнародний центр з врегулювання спорів (International Centre for Dispute Resolution / ICDR).

Міжнародний трибунал з морського права (International Tribunal for the Law of the Sea / ITLOS).

Міжнародний арбітражний суд при Міжнародній торговельній палаті (International Court of Arbitration / ICC).

Арбітражний інститут Торговельної палати м. Стокгольма (Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce / SCC).

Лондонський міжнародний арбітражний суд (London Court of International Arbitration / LCIA).

Американська арбітражна асоціація (American Arbitration Association / AAA / Triple-A).

Китайська комісія з міжнародного економічного і торговельного арбітражу (China International Economic and Trade Arbitration Commission / CIETAC).

Трибунал з позовів між Іраном і Сполученими Штатами Америки (Iran – United States Claims Tribunal).

Модуль 2. Вирішення міжнародних спорів шляхом їх розгляду у міжнародних судових органах регіонального рівня

5. *Європейський суд з прав людини.* Правові основи діяльності Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ): Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. і протоколи до неї. Регламент Європейського суду з прав людини. Структура ЄСПЛ. Юрисдикція Європейського суду з прав людини. Процедура звернення до ЄСПЛ. Критерії прийнятності заяв до Європейського суду з прав людини. Юридична сила рішень Європейського суду з прав людини.

Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. Пілотні рішення проти України.

Справа Лоїзиду (Loizidou) проти Туреччини від 28 липня 1998 р.

6. *Судова система Європейського Союзу.* Правові основи діяльності судової системи Європейського Союзу: Договір про Європейський Союз, Договір про функціонування Європейського Союзу, Статут Суду Європейського Союзу (Протокол № 3 до Договору про функціонування Європейського Союзу).

Структура судової системи Європейського Союзу: Суд справедливості (the Court of Justice), Загальний Суд (the General Court), спеціалізовані судові палати. Правовий статус суддів і Генеральних адвокатів. Юрисдикція Суду справедливості Європейського Союзу. Правова природа рішень Суду справедливості Європейського Союзу.

7. *Суд Європейської асоціації вільної торгівлі.* Склад, порядок формування Суду ЄАВТ. Аналіз джерел, які регулюють статус Суду ЄАВТ. Зв'язок Суду ЄАВТ із Судом правосуддя ЄС. Юрисдикція Суду ЄАВТ. Провадження проти держав-членів щодо забезпечення примусового виконання зобов'язань за правом ЄАВТ. Справи між державами-членами

щодо тлумачення Угоди про Єдиний Економічний Простір. Провадження по справах про скасування нелегітимних нормативних актів ЄАВТ. Процедура оскарження нелегітимної бездіяльності органів ЄАВТ. Позови щодо відшкодування шкоди. Консультативні заключення Суду ЄАВТ.

8. *Міжамериканський суд з прав людини.* Генезис становлення регіональної міжамериканської системи захисту прав людини. Загальна характеристика Американської конвенції прав людини. Міжамериканська Комісія з прав людини: порядок формування, склад, правова регламентація діяльності. Міжамериканський Суд з прав людини: порядок формування, склад, правова регламентація діяльності. Правова природа Міжамериканського Суду з прав людини. Юрисдикція та функції природа Міжамериканського Суду з прав людини.

9. *Судові та квазісудові органи Південної Америки та Африки.* Характеристика постійно діючих судових органів: Східно африканського суду, Трибуналу Південноафриканського співтовариства розвитку, Карибського суду, Трибуналу правосуддя Андського співтовариства, Центральноамериканського суду тощо. Характеристика квазісудових органів: Постійний ревізійний трибунал МЕРКОСУР. Наднаціональні суди з прав людини: Центральноамериканський суд, Африканський суд з прав людини та народів. Протокол щодо створення Африканського суду правосуддя та прав людини та майбутнє африканської системи захисту прав людини.

Манукян В. И. Международная защита прав человека: право, прецеденты, комментарии : науч.-практ. пособ. / В. И. Манукян. – К. : Истина, 2010. – 480 с.
Х91 / М52

хр, н/аб, філ №1

Міжнародне судочинство / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юрид. думка, 2009. – 260 с.

Х917.122 / М58

хр, н/аб, філ №1, 2, ч.з №1

Юффе Ю. Вплив міжнародних кримінальних трибуналів на звичаєве міжнародне гуманітарне право / Ю. Юффе // *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* – К., 2010. – Вып. 88, ч. 1. – С. 99–100.

Я54 / К38

н/аб

Гнатовский М. М. Кваліфікація міжнародних збройних конфліктів у практиці міжнародних судових установ / М. М. Гнатовский // *Актуальні проблеми держави і права.* – О., 2012. – Вып. 65. – С. 139–146.

Х0я54 / А43

н/аб

Дешко Л. М. Право кожного звертатися за захистом своїх прав і свобод до міжнародних судових установ чи до органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна як самостійне суб'єктивне юридичне право / Л. М. Дешко // *Публічне право.* – 2012. – № 2. – С. 155–161.

з/п

Захарченко Т. Арбітражний інститут Торгової палати м. Стокгольма / Т. Захарченко // *Право України.* – 2011. – № 11/12. – С. 291–298.

з/п

Каламкарян Р. А. Международный суд как главный судебный орган Организации Объединенных Наций / Р. А. Каламкарян // *Международное право и международные организации.* – 2013. – № 2. – С. 220–232.

з/п

Каламкарян Р. А. Международный суд и современный миропорядок: позитив международно-правового опыта / Р. А. Каламкарян // *Государство и право.* – 2013. – № 1. – С. 63–72.

з/п

Каламкарян Р. А. Международный суд как орган международного правосудия / Р. А. Каламкарян // *Государство и право.* – 2011. – № 10. – С. 43–53.

з/п

Каламкарян Р. А. Международный суд как орган правосудия по разрешению споров между государствами / Р. А. Каламкарян // *Государство и право.* – 2012. – № 8. – С. 66–75.

з/п

Каламкарян Р. А. Международный суд ООН: становление и развитие / Р. А. Каламкарян // *Государство и право.* – 2011. – № 5. – С. 62–71.

з/п

Каламкарян Р. А. Место и роль Международного суда в современном миропорядке / Р. А. Каламкарян // *Государство и право.* – 2011. – № 9. – С. 69–80.

з/п

Каламкарян Р. А. Роль Международного Суда ООН в деле поддержания международного правопорядка / Р. А. Каламкарян // *Международное право и международные организации*. – 2013. – № 1. – С. 92–103.

з/п

Київець О. Вплив практики постійних міжнародних судових органів міжнародного права / О. Київець // *Підприємництво, господарство і право*. – 2010. – № 6. – С. 135–137.

з/п

Рафалюк Е. Е. Международные суды Латинской Америки и развитие интеграции / Е. Е. Рафалюк // *Российский юридический журнал*. – 2012. – № 4. – С. 71–85.

з/п

Сеидова А. А. Решения Международного суда ООН по спорам о признании государственного суверенитета в отношении территории / А. А. Сеидова // *Право і суспільство*. – 2012. – № 1. – С. 102–106.

з/п

Смбатян А. С. Влияние судебных предпочтений на решения органов международного правосудия / А. С. Смбатян // *Современное право*. – 2012. – № 6. – С. 143–147.

з/п

Смбатян А. С. Перспективы суда ЕврАзЭС в системе органов международного правосудия / А. С. Смбатян // *Международное право и международные организации*. – 2013. – № 1. – С. 104–109.

з/п

Терещенко О. В. Глобалізація та її вплив щодо вирішення спорів інститутами міжнародного судочинства / О. В. Терещенко // *Актуальні проблеми держави і права*. – О., 2012. – Вип. 65. – С. 172–180.

X0я54 / А43

н/аб

Терещенко О. В. Вирішення спорів міжнародними судами / О. В. Терещенко // *Часопис Київського університету права*. – 2011. – № 4. – С. 389–393.

з/п

Толстых В. Л. Вопросы процесса в решениях международных судов в первой декаде XXI века / В. Л. Толстых // *Российский юридический журнал*. – 2011. – № 3. – С. 111–123.

з/п

Толстых В. Л. Формирование системы международного правосудия и ее основные характеристики / В. Л. Толстых // *Российский юридический журнал*. – 2011. – № 1. – С. 62–70.

з/п